

בית תפארתנו

ליקוט מחזרת רבותינו הק' לבית זוועהיל זלאטשוב זיע"א

עטרת תפארת ד"ת מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בפרשתו (ויקרא יא, א-ב) 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אלהם, דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבחמה אשר על הארץ, כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבחמה אתה תאכלו, אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפרס טמא הוא לכם'. וכך ממשיכה התורה ללמד אלו חיות ועופות ודגים ראויים לאכילה ואיזה אסורים.

והנה לבאורה יש לדקדק מה שייכות הזהירות ממאכלות אסורות לספר ויקרא שהוא 'תורת כהנים'. ועל זה ביאר הרמב"ן (שם): והנה הם צריכים להורות לישראל הטמא והטהור שיהיו בהם, על כן היה הדבור הזה אל משה ואל אהרן שניהם, או למשה שיאמר לאהרן, וצוה לשניהם דברו אל בני ישראל, ולכן נאמר בספר תורת כהנים, ויזהר בפרשה באכילה ובטמאם שלא יטמאו המשכן וקדשיו, ע"ב.

והנה באבני נזר דרש מכך שבדרך כלל חג הפסח סמוכה לפרשת שמיני, כי יש בהם השוואה, כי בשם שבחא הפסח אנו מצווים לפרוש ממאכלי חמץ, הרי שבמו כן בפרשת שמיני אנו מצווים להזהר ממאכלות אסורות. ועל זה דרש באבני נזר בשם הרמב"ם כי מי שנשבע שלא יאכל שבעה ימים - אין שבועתו שבעה, כי אין הגוף יכול להתקיים בלא מאכל במשך שבעה ימים, ועל זה דרש האבני נזר כי כיון ושבעת ימים בלא מאכל הוא מבטל את חיות האדם, הרי שכאשר נמנע האדם מרוב המאכלים וכל מאכלו הם רק מאכלים הכשרים לפסח, הרי שבכך הוא מטהר את גופו מכל המאכלים שאכל עד אז, ועל כן הסמיכה התורה פרשת שמיני כדי להזהירו שימשיך לשמור על קדושת גופו שלא להכניס בו מאכלים בלתי כשרים.

הטעם שנקטה התורה לשון 'טמא'

והנה יש לדייק בכתובים בפרשתו, גבי בעלי החיים שאינם מותרים לאכילה נקטה התורה הלשון 'טמא הוא לכם', וצריך ביאור דהלא בגמרא (פסחים ג.), איתא: דאמר

תפארת רבותינו ד"ת מרבותינו נבג"מ

יקרא דמלכא

שהי' אהרן בוש וירא לגשת אל משה למה אתה בוש לכך נבחרת (רש"י). שאהרן נעשה כהן ולדורות כל יוצ"ח ע"י שישאל חטאו בעגל וכל שבט לוי היו נקיים, וניטלה מבנ"י עבור החטא ונתנה לאהרן (במ"ד ד, ו), והי' בוש שהרי הי' הגורם ומכשול להם ומהם יקחו ויתנו לו. אל משה לכך נבחרת, שע"י הבושה תכפר להם.

אשר לא צוה אותם. להבין, הלא אהרן לא קרב לעבוד עד שמשה אמר לו קרב, ומי ירהיב עוז להראות את עצמו, להרים יד ורגל ליקרב לעבוד בלתי רשות. ובאמת מפרשים על מה שמשה אמר לו קרב, שהי' אהרן בוש (רש"י), ומשמע שרשות כבר נתנו לו וציווהו ע"ז, ואפ"ה הי' בוש מצד הכנעה, ואמר לו משה לכך נבחרת. אבל מה שרואים שקרה לבניו מה שקרה והקרא אומר אשר לא צוה אותם, יש להבין מה עלתה על דעתם, הנה אמרו אף על גב דאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט (יומא נג.). וכתוב קרא (במדבר טז, ז) ותנו בהן אש ושימו עליהן קטורת, ולא על כל עבודה היו צריכים להמלך וליטול רשות, כמו שמצינו שנשרף שער ראש חודש, ולא קצף על שנשרף בלי רשות, אלא שנשרף שלא כדינו לפי דעתו, ומה שהי' בזה רצון השי"ת שבפעם ראשון לא יביאו אש הדיוט (ראה פי' רשב"ם כאן) לא נתגלה להם, ומי יבוא בסוד ה'. והנה כל עבודת המקדש יש ציווי מיוחד על כל עבודה כפקודת המלך לעבדיו ומשרתיו, ואנחנו עבדי ה' והכהנים שלוחי דרחמנא ודין למלאות רצונו לריח ניחוח, ועבודות האלה אין לנו רשות לבדות מעצמינו אלא עד שיצווה ע"ז. אמנם יש ענין עבודה שנוגע לכבודו וכבוד המקדש, ואין נאה שיבוא ע"ז ציווי כאילו מבקש כבוד לעצמו, כמו בהדלקת המנורה כתיב רק בהעלותך את הנרות וגו' יאירו שבעת הנרות במדבר (ח, ב). וכדמפרש האוה"ח (עה"פ ואתה תצוה את בני' שמות כז, כ) שלא בא ע"ז ציווי בפירוש מפני הכבוד, שהוא אורו של עולם ואיך יצוה שיאירו לפניו. א"כ כגון זה צריכים אנו להבין מעצמינו. לכן כל מה שבא לכבוד היום השמיני שזה כבוד לבוראינו, שמכפר על עון בניו ומשרה שכי' הק' בתוכינו, ומתרצה במעשינו ותשובתנו, ורוצה לעשות נס להוכיח ע"ז. ובני אהרן חשבו שזה שיביאו אש הדיוט אינו לפי הכבוד שיצוה ע"ז, וצריכים להבין מעצמינו בלי שום ציווי מאחר, ובאמת בזה שגו וטעו, שיותר כבוד הנס שלא יתערב שום אש זרה ומעשה נברא והדיוט, רק כולו אש משמים להראות כאילו הענין של העגל הי' עפ"י רצונו לבד (עי' ע"ז ד: וברש"י ד"ה לא עשו).

(תשכ"ב)

קול דינה וישועה באהלי צדיקים

ברכת מזל - טוב קדם

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל הולדת הנני

בן לנכדו הרה"ח ר' ירחמיאל צבי יהודה שליט"א

בן לחתנו הרה"ג ר' אריה דב רבינוביץ שליט"א

חתן הרה"ג ר' שלמה הרשקוביץ שליט"א

ויה"ד שיזכה רבינו לרעות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח

אבי"ד

והברכה אחת היא לזקינו

הגה"צ ר' שמחה בן ציון איזיק רבינוביץ שליט"א

מח"ס 'פסקי תשובות' ורב דקהל 'משכנות יעקב' רמת שלמה

ולזקינו הרה"ח המפואר ר' שמואל שמעלקע הלפרנט שליט"א

ולזקינו הרה"צ ר' גדלי' משה (במוהר"י) גולדמן שליט"א

וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרע אשר יזרע טהור. הוא וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם. הכלל שאין חל טומאה אלא על דבר מוכשר משבעה משקים (תו"כ שמיני), זרע הוא דבר אוכל, וכשזורעים אותו נתרבה כמה פעמים, כמו ביצחק (בראשית כ"ו י"ב) ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים, ואומד זה למעשה הי' (ב"ר ס"ד ו), וכל הכשרה לקדושה הוא בחי' זריעה, כמ"ש והתקדשתם והייתם קדושים ופי' רש"י לפי שאני אקדש אתכם למעלה ובעוה"ב, כדרז"ל (יומא לט). המקדש עצמו מעט מקדשים אותו הרבה, מלמטה - מקדשים אותו מלמעלה, בעוה"ז - מקדשים אותו לעוה"ב. והתורה גילתה שענין הקדושה לשון פרישות ממאכלות אסורות וביאות אסורות רק ע"ז לבד יגיע לאכילה בקדושה וכל עשיותיו לייחד להקדושה.

(תשל"ב)

תפארת לעושיה

מזמנכם הטהורה של רבותינו הק'

דרך ארץ קדמה לתורה

פרן מזהרג"צ זי"ע ערגלי' בפומי' מזהרג"א על הקושיא הידועה למה לא כתוב בתורה ענין תיקון המידות, בעשל, כשאחד בא אצל בעל מלאכה לבקש שיעשה לו שולחן, הוא אומר לו אורך ורוחב השולחן שהוא רוצה, ואיך הוא רוצה שהשולחן יהי', אבל הוא לא מבקש ממנו להכין פטיש ומברג, שמובן לבד שבלי זה א"א להתחיל בעלמא. וכן בתורה שמובן שא"א להתחיל התורה בלי תיקון המידות מקודם.

פעם כשפגעו אינשי דלא מעלי בכבודו של פרן מזהרג"צ זי"ע ואנשי שלומי' ביקשו להגיב על כך, מנעם מכך ואמר שאם יגיבו יזרוק את האיציטלא מעליו ויפסיק לקבל אנשים לעצה ולברכה, כי אביו הי' צדיק וזר והקב"ה מקיים, היות והי' צדיק יסוד עולם שכל העולם עומד עליו ואילו הוא כל כוחו הוא על פי פאמר הגי' (חזולין פט): תולה ארץ על בלימה, אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שכולם את עצמו בשועת מריבה.

מזלא טבא וגדיא יאה

הרה"ג ר' בנימין ברוורמן שליט"א
לאירוסי הבן

רבי יהושע בן לוי, לעולם אל יוציא אדם דבר מוגנה מפיו, שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מוגנה מפיו, שנאמר 'מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה', - ואם כן צריך ביאור למה כאן נקטה התורה בפירוש לשון 'טמא' על אלו בעלי החיים.

ויש לבאר בהקדים משל לבור העומד ברחוב העיר, אשר בדבר האדם עם חבירו על מהות הבור הזה, ויברר עמו באריכות ובהסברים על אותו הבור, אך הנה אם יראה את חבירו כאשר עוד רגע עלול הוא לפול אל הבור, הרי שלא יאריך בהסברים, אלא יצק בצעקה אחת 'יש כאן בור'... וכמו כן הוא גם בענין דידן, כי לגבי פרשת נח כאשר רצתה התורה רק לציין איזה וכמה בעלי חיים להכניס לתיבה, הרי שהעדיפה התורה לנקוט לשון קצרה, אולם בענין דידן כאשר אמורים הדברים מדיני מאכלות אסורות למעשה, הרי שנקטה לשון קצרה וחמורה 'טמא הוא לכם' - כדי שיתרחק האדם מן מאכלים אלו.

השפעת מאכלי אסורות על לב האדם אשר על כן הוזהרה התורה מהם

והנה ברש"י על הכתוב הנזכר, פירש: 'זאת החיה' - לשון 'חיים', לפי שישאל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הבדלים מן הטומאה וגור עליהם מצות, ולאומות העולם לא אסר כלום, ע"כ. הרי שכל הטעם שצריכים ישראל להזהר ממאכלות אסורות זהו דוקא בשל הקדושה המיוחדת שיש בהם.

ועל מנת להבין עד כמה משפיעה המאכל על מהות האדם אשר על כן הוזהרה התורה ממאכלות אסורות, יש לעיין במה שהביא בדגל (עקב, ד"ה ומלתם): 'מלתם את ערלת לבכם וערפכם לא תקשו עוד' (דברים י, טז) - היא תמיהה גדולה מה ענין לב לעורף, ויש לפרש בזה על פי ששמעתי מאא"ז זללה"ה על מדינה אחת ששאלו במכתב להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים לומר להם מן התורה, ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים אמרו שיש לדורשם באופן אחר ולא רצה להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר' שמואל אבן תבון שהוא ישיבם, וזה תוכן דבריו בקיצור נמרץ על פי חכמת הטבע, כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, ומהדם יורד אל הכבד, ומהכבד עולה הברירות אל הלב, ומהלב יורד המוח, והדק אל המוח, ושם שורה השכל והיות של האדם, ומי ששומד עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא נעשו דמיו צלולין וטהורים, ויש לו לב טהור והמוח וההיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג אמיתית החיות שהוא אלהות של כל העולמות המחיה את כולם, ומי ששומד עצמו יותר ומקדש את אכילתו על פי דרכי ה' ותורתו נעשה מזה בנין אב והוא השכל לכל רמ"ח אבריו ומתקדשים ומתטהרים. וכן להיפוך ח"ו נעשה בנין אב, שכל עבוד ומעושה בדיעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת מת והיא אבי אבות הטומאה לכולם, ורמ"ח אבריו נטמאים וטמא טמא יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמיתות החיות שהוא אלקות של כל העולמות ונטמא ונופל לדעות זרות ואלהים אחרים הם אלמים אלילים מתים וחכמי יקראו להם. לכן התנאים והאמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשם שלא יתנאלו בפת בג המלך חזקן ובין משתין, ולכן האירו אור שכלם והיה שורה עליהם רוח הקודש לפרש כל מאמר סתום בדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח אלה אשר הוא ואורייתא כולא חד, ואור נשמתם גם כן הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים, אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם ומשם לבם ומוח שלהם נטמא ממאכלות האסורות והטמאים ולכן החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות ולא יוכלו לקבל מתיקות נופת צוף, ע"כ.

עוד מצינו לגבי חומר מאכלות אסורות והשפעתם על האדם, באור החיים הק' (ויקרא יח, ג): והוא מה שנתכוון לומר דוד המלך עליו השלום, במה שאמר (תהלים מ, ט) 'לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי' - הכוונה היא, שמרוב דביקותו בארון האדונים יתברך שמו לעד, עד שגם הלב נתהפך לעשות כמעשה הנשמה שבא החפץ בו והתאווה לעשות רצונו יתברך, שאינו מהכת החפצים בדברים המרוחקים מהקדושה, וצריכים למונעם בשלילות הרצון, אלא שמעצמו חפץ ברצונו יתברך לשנות דברים אשר הלב חפץ וחושק בהם, והוא מה שדקדק לומר 'חפצתי', כי אפס חפץ המודגשות, וזה אמר במקום אחר 'ולבי חלל בקרב' (שם קט, כב), ואומרו 'ותורתך בתוך מעי', פירוש לרוב חשק עבודת הקודש עד שמרגיש בלומדו תורת ה' כאילו אוכל וממלא בני מעיו ממוזן טבעי. עוד אולי שנתכוון להודיע הקדמה אחת ששמעתי משם הרב הקדוש מהר"י לוריא זצוק"ל, והוא כי לפעמים יתהפך האדם וישתנה מטוב לרע בטבעו ומזגו ולא ידע מאיזה סיבה והוא עצמו יתמה איך נתפך בדעתו, ואמר כי זה יסובב לצד שלפעמים יאכל אדם מאכל שיש בו חלק מחלקי הרע, או יש בו נפש רעה מהגלגולים לסיבת תחלואתו, וכאשר תכנס הנפש הרעה או ניצוץ הרע בקרבו תטהו מטוב לרע, ותגבר בו בחינת הרע, מעתה השומד עצמו ממאכלות הרעות יתגבר החפץ בו בדברים הנוגעים לנפש, והוא אומרו לעשות רצונך אלהי חפצתי, וזה היה לי להיות תורתך בתוך מעי, ע"כ.

יעזור השי"ת שנוכה בחודש הבא שסימנו 'אני ה' רופאך', לכל הרפואות והישועות, לזכות לקיים 'לעשות רצונך אלק חפצתי ותורתך בתוך מעי', עדי נוכח לגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן.

(מתוך דא"ח בסעודה שלישית פר' שמיני תשפ"ג)

